

DEL MOMENT A LA MEMÒRIA. PRESERVAR ELS DOCUMENTS EFIMERS ALS ARXIUS

Els efímers als arxius: documents invisibilitzats

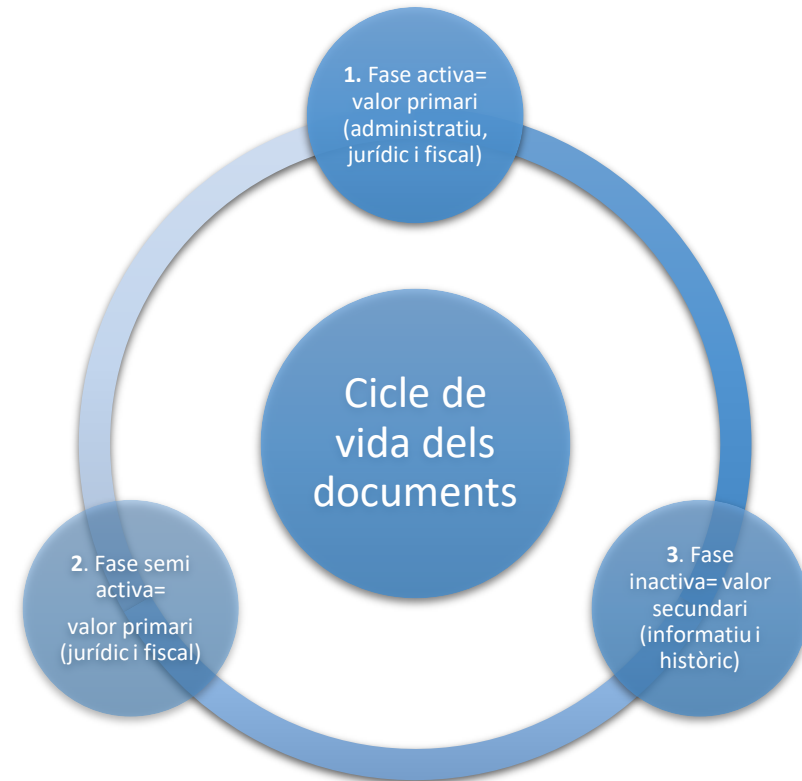
La tradició arxivística

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA

Años: _____ INDICE DE NACIMIENTOS Folio n.º _____

APELLIDOS Y NOMBRE	NOMBRES DEL		DOMICILIO	Fecha de inscripción	Folios	N.º del Registro
	Padre	Madre				
Abad Blasco Miguel	Miguel	Leonor	Rob. S. Putricat, 8-2-30	1-12-1909	13	521
Abad Aparici Pascual	Pascual	Rosa	Caranaval, 143	4-1-1920	6	69
Abad Arjol José	Anacleto	Lucia	Pravaya, 574-2-30	10-10-1909	9	2078
Abad Agudo Jesús	Jesús	Antonia	Perey Galdol, 33-1-20	12-5-1912	2	916
Abad Belando Ramón	Ramón	Concepción	Cip. ciento, 121	17-2-1900	11	174
Abad Bravo Pablo	Valentín	Antonia	Elisabet, 20-4-30	15-4-1900	2	697
Abad Bruy Federico	-	A. Berce	Lepic de Vega, 324	31-7-1908	7	874
Abad Luendo Pascual	Pascual	Pilar	St. Jorge	22-9-1900	9	2044
Abad Domenech Manuel	Manuel	María	Cera 38-2-10	8-6-1917	6	1271
Abad Espino Ignacio	Emilio	María	Posada de Corta 40	13-5-1900	8	1053
Abad Estene Alberto	Enrique	María	Ramón y Grijal, 25	11-4-1900	3	757
Abad Ferrán Saturnino	-	Concepción	Lomonastro, 114	22-10-1908	7	1209
Abad Larica Francisco	José	Dolores	Anteupa, 5-2-30	28-8-1908	1	948
Abad Henaro Francisco	-	Petra	Barrios de Corta 19	7-9-1917	8	1687

Registre de naixements. Segona meitat segle XX. AMCB

Cicle de vida dels documents

Visió actual arxivística

- Cap a una mirada més ampla i integradora
- Documents d'arxiu **per derivació**: memòria històrica, col·lectiva i viva

Programes de la Festa major de Sarrià. Any 1911. AHC B

Documents efímers

- No són **documents d'arxiu**, a priori
- Són **documents** impresos però també hi ha excepcions
- Les seves unitats documentals poden formar part d'un **fons** o d'una **col·lecció**

Targeta de presentació. Segle XVIII

Targeta publicitària. AHCB 27044

Valor dels documents efímers

Bitllet de transport a sang. Any 1844. AHCB

- Valor documental i patrimonial
- **Testimonis** únics de moments concrets
- Preservació de la **memòria històrica, col·lectiva i viva**
- El que els atorga significat és el seu **contingut i el context en que van ser creats**

Concepte	Visió clàssica	Visió actual
Unicitat	Només documents originals i irrepetibles	Pot ser contextual: únic dins el fons
Funció	Administrativa o legal	Testimonial, social o cultural
Efímers	No arxivables, produïts en massa	Documents “per derivació” amb valor històric i social

Testimoniatge dels documents efímers

Tipologia	Finalitat	Exemples
Institucionals o polítics	Informar, persuadir o mobilitzar la ciutadania en accions polítiques o institucionals puntuals	Cartells electorals, fulls volants, programes de campanya, invitacions a actes oficials, diplomes commemoratius
Culturals i artístics	Difondre o anunciar activitats artístiques, literàries o d'oci	Programes de teatre o òpera, catàlegs d'exposicions, fulletons de concerts, invitacions a vernissatges
Econòmics i comercials	Promocionar productes o serveis i facilitar transaccions comercials	Publicitat impresa, catàlegs, factures, tiquets, etiquetes, vals o cupons de compra
Educatius i científics	Difondre activitats acadèmiques o divulgar coneixement	Programes de cursos, invitacions a conferències, circulars, diplomes, exàmens, cartells de congressos
Religiosos o litúrgics	Acompanyar o anunciar actes i celebracions religioses	Recordatoris de comunió, bateig o defunció, goigs, cartells de missions, invitacions a processons
Bèl·lics o de conflicte	Informar, controlar o influir la població en contextos de guerra o emergència	Cartells de mobilització, pamflets de propaganda, cupons de racionament, ordres militars, targetes de refugiats
Celebracions públiques i institucionals	Commemorar o anunciar esdeveniments i festes col·lectives	Programes de festes majors, cartells de celebracions, invitacions a recepcions, recordatoris d'homenatges
Vida quotidiana (privats i socials)	Comunicar o recordar esdeveniments personals o socials	Targetes d'invitació, felicitacions, menús, postals, calendaris, anuncis personals

Efímers als centres patrimonials

Biblioteques

Institucions
culturals

Fundacions

Museus

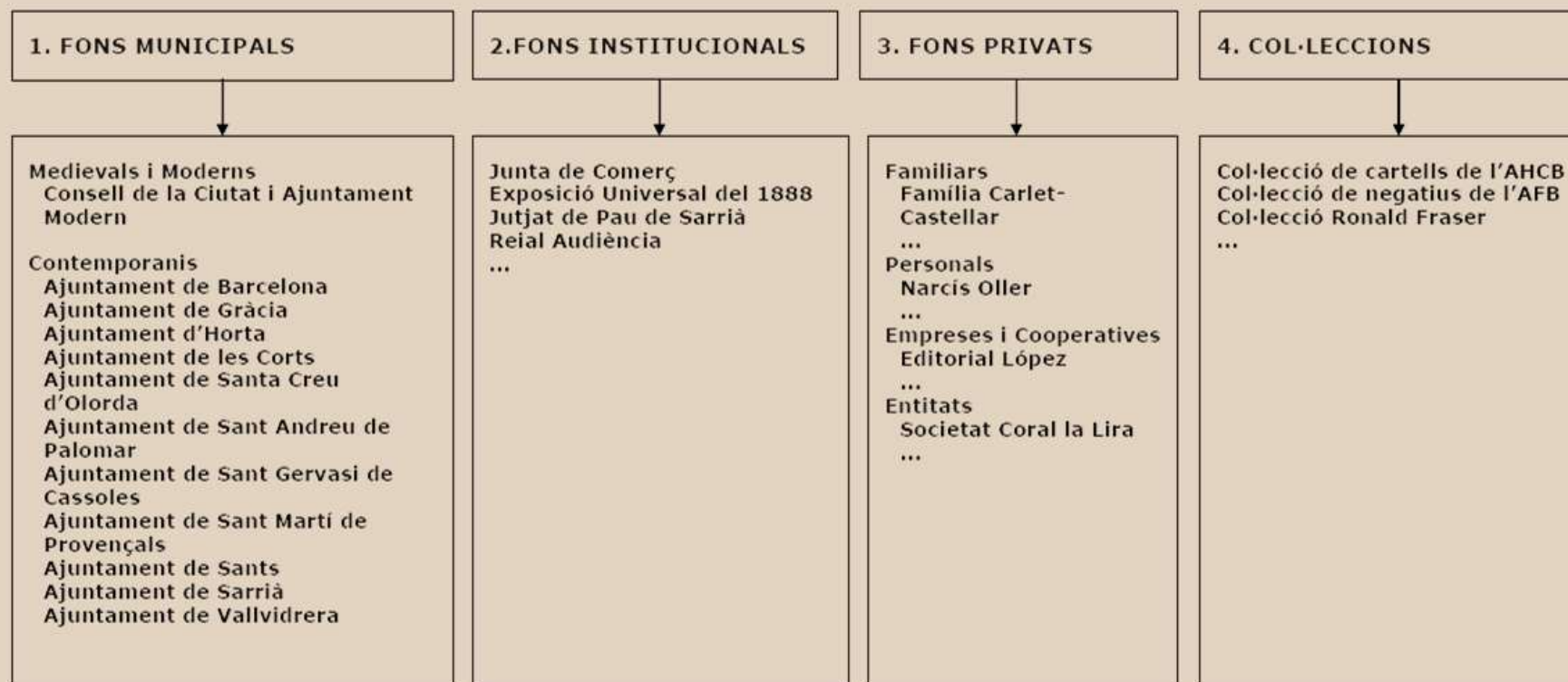
Col·leccions
privades

Arxius

Tractament no homogeni, cada centre aplica criteris segons objectius i necessitats

Efímers als Arxius

QUADRE D'ORGANITZACIÓ DE FONS DEL SISTEMA MUNICIPAL D'ARXIUS

Documents efímers en Fons personals

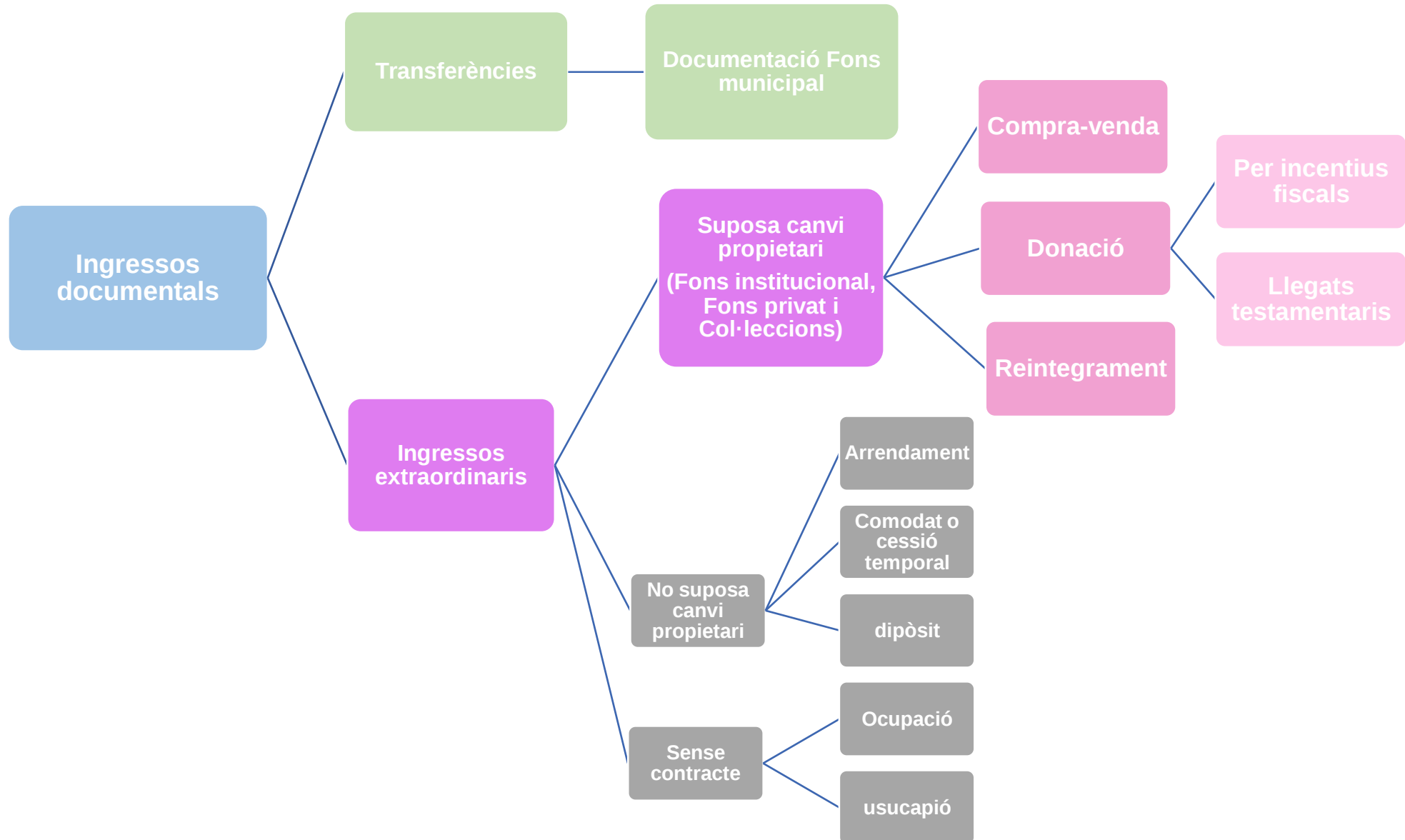

Com arriben els documents efímers als arxius?

Els ingressos

- **Missió** dels arxius
- **Vies d'ingrés:**
 - Ordinària: transferència
 - Extraordinària
 - Altres: accions proactives de l'arxiu

Via d'ingressos d'efímers als arxius

Accions proactives dels arxius

DADES SOBRE LA RECOLLIDA DE MOSTRES DE CONDOL

4.654

Missatges de solidaritat

29.000

Kg de flors

7.838

Objectes dipositats

29.763

Signatures al llibre de
condol digital

Dificultats en el tractament dels efímers

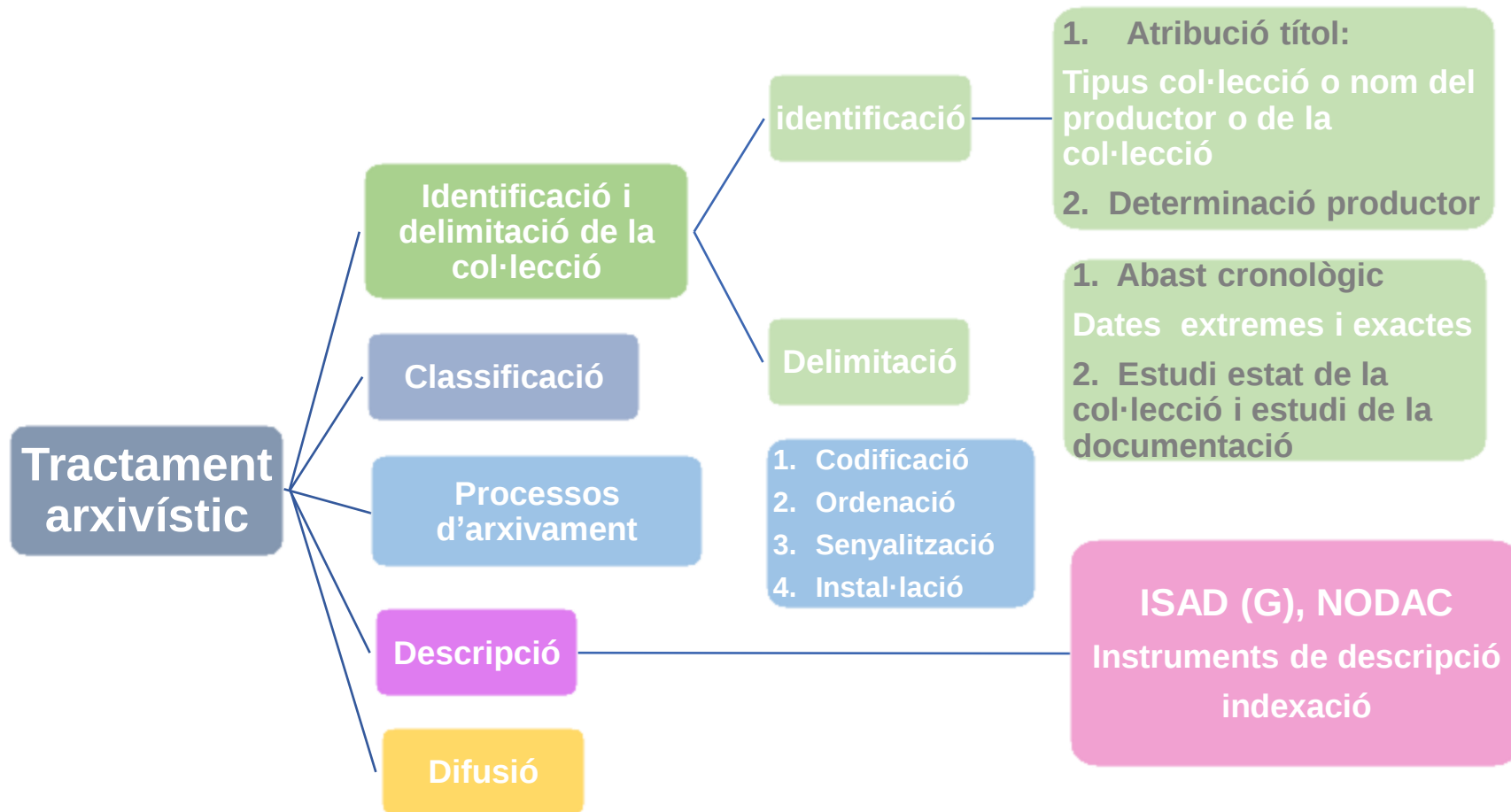
- Heterogeneïtat de formats
- Manca d'estructura
- Valor documental no evident
- Volum i dispersió
- Conservació, preservació i digitalització
- Accessibilitat, difusió

Tractament arxivístic dels efímers

1. Anàlisi i treball intel·lectual previ
2. Classificació i ordenació
3. Descripció / inventari i catalogació
4. Conservació / restauració
5. Difusió

Tractament arxivístic dels efímers

Fases del tractament arxivístic dels efímers

1. Anàlisi i treball intel·lectual previ
- 2. Classificació i ordenació**
3. Descripció / inventari i catalogació
4. Conservació / restauració
5. Difusió

Col·lecció de loteries núm. 366. Any 1918

Fases del tractament arxivístic dels efímers

3. Descripció, inventari, catalogació, relació continguts...

- Norma de Descripción Archivística de Cataluña (NODAC) 2007
- (Norma Internacional General de Descripción Archivística ISAD(G)
- Camps mínims a nivell Fons/Col·lecció, unitat documental...

Codi referència: AHCB 30109

Nivell descripció: unitat documental simple

Títol

Autor: Hubert Vallmitjana

Dates: cap a 1936

Volum i suport: 1 cartell. Paper

Fases del tractament arxivístic dels efímers

1. Anàlisi i treball intel·lectual previ
2. Classificació i ordenació
3. Descripció / inventari, catalogació
- 4. Conservació /restauració...**
5. Difusió

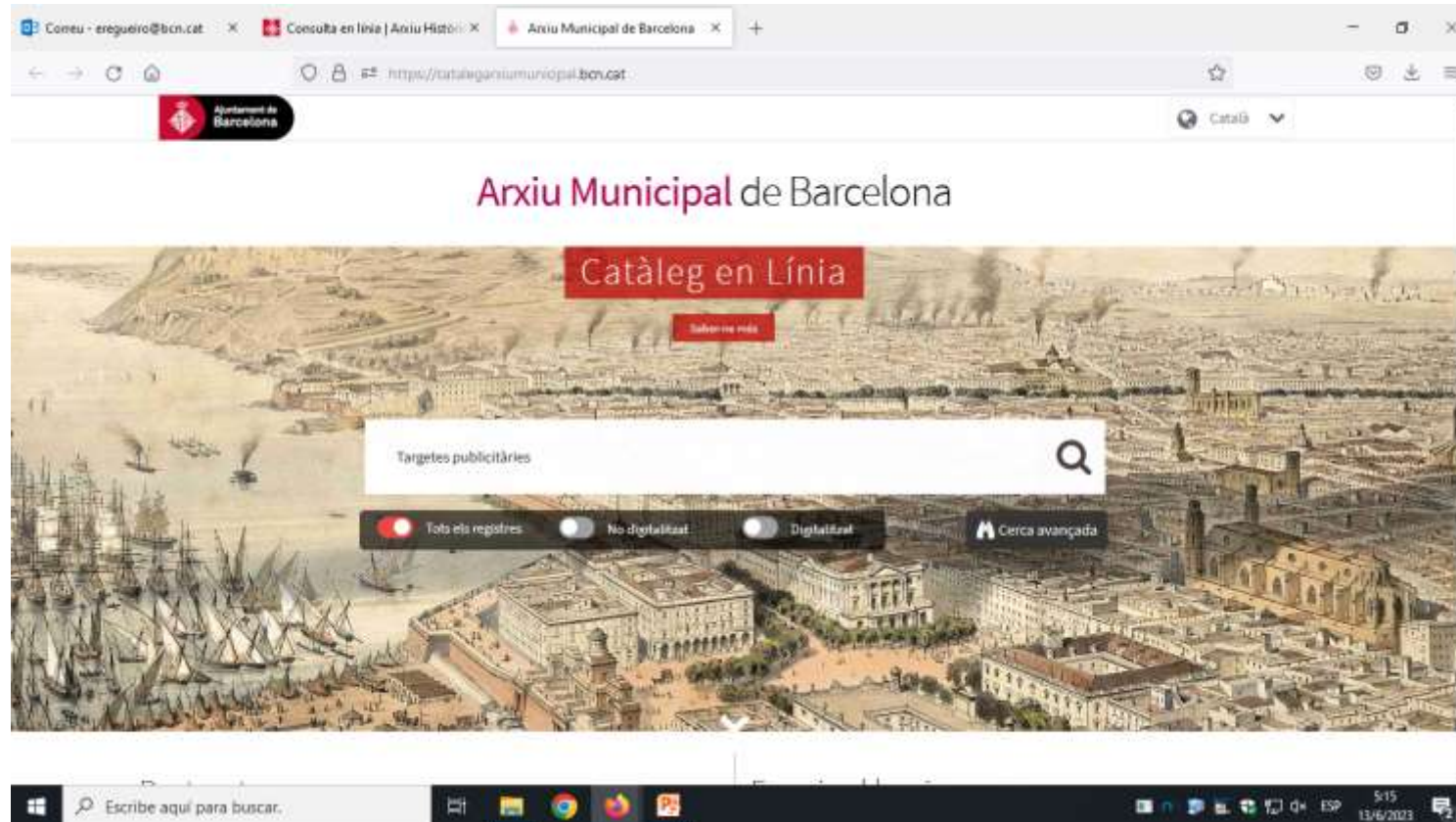

Conservació i prevenció

Factor	Risc principal	Mesura preventiva
Suport del document	Perill de trencament, desgast	Digitalització
Temperatura	Fragilitat, oxidació del paper	18–21 °C estable
Humitat relativa	Floridura, deformació	45–55 %
Llum	Decoloració, degradació química	Evitar llum directa, UV filtrat
Fongs i insectes	Destrucció del suport	Control ambiental i inspeccions
Rosegadors...	Pèrdua i deteriorament	Protecció física i control de plagues
Aigua i inundacions	Danys irreversibles	Protocols d'emmagatzematge i alarma

Accessibilitat de la documentació a l'AHCB

- Accés **físic**: sales de consulta
- Accés **digital**: catàleg en línia

Difusió dels efímers de l'AHCB

FORTALESES

Col·leccions de gran
riquesa i diversitat

Valor informatiu i
testimoniatge

Documentació que
produeix emocions

OPORTUNITATS

Interès creixent per la
història i la memòria de la
ciutat

Difusió a través de les
xarxes socials

➤ **Anàlisi FODA**

DEBILITATS

Ingent volum de
documentació sense tractar
arxivísticament

Dificultat de donar
accessibilitat als
documents efímers sense
realitzar un tractament
arxivístic integral

AMENACES

Poc coneixement, en
general, dels arxius i les
seves funcions

Limitació pressupostària
des de fa anys

Canvi tecnològic
permanent

A modus de cloenda

- Els Ephemera són una font essencial de **memòria històrica, comunitària i viva**
- Necessitat de protocols clars pel tractament dels efímers
- Creació d'un **manual de bones practiques per a la gestió dels efimers** amb l'objectiu de ser un referent comú per a tots els centres patrimonials

**Moltes gràcies per la vostra
atenció!!!**